

NORSK HESTESENTER

Nøkkeltall om de nasjonale hesterasene

RAPPORT FOR 2018



FORORD

Årsrapport for nasjonale hesteraser ble første gang skrevet og publisert i 2018. Årets rapport er den andre i rekken og gir en oversikt over status forskjellige fokusområder for de nasjonale hesterasene dølahest, fjordhest, nordlandshest/lyngshest og kaldblodstraver. Rapporten har som mål å gi en oppdatert tilstandsrapport for hesterasene og fungere som et referansedokument for de som arbeider med og for disse.

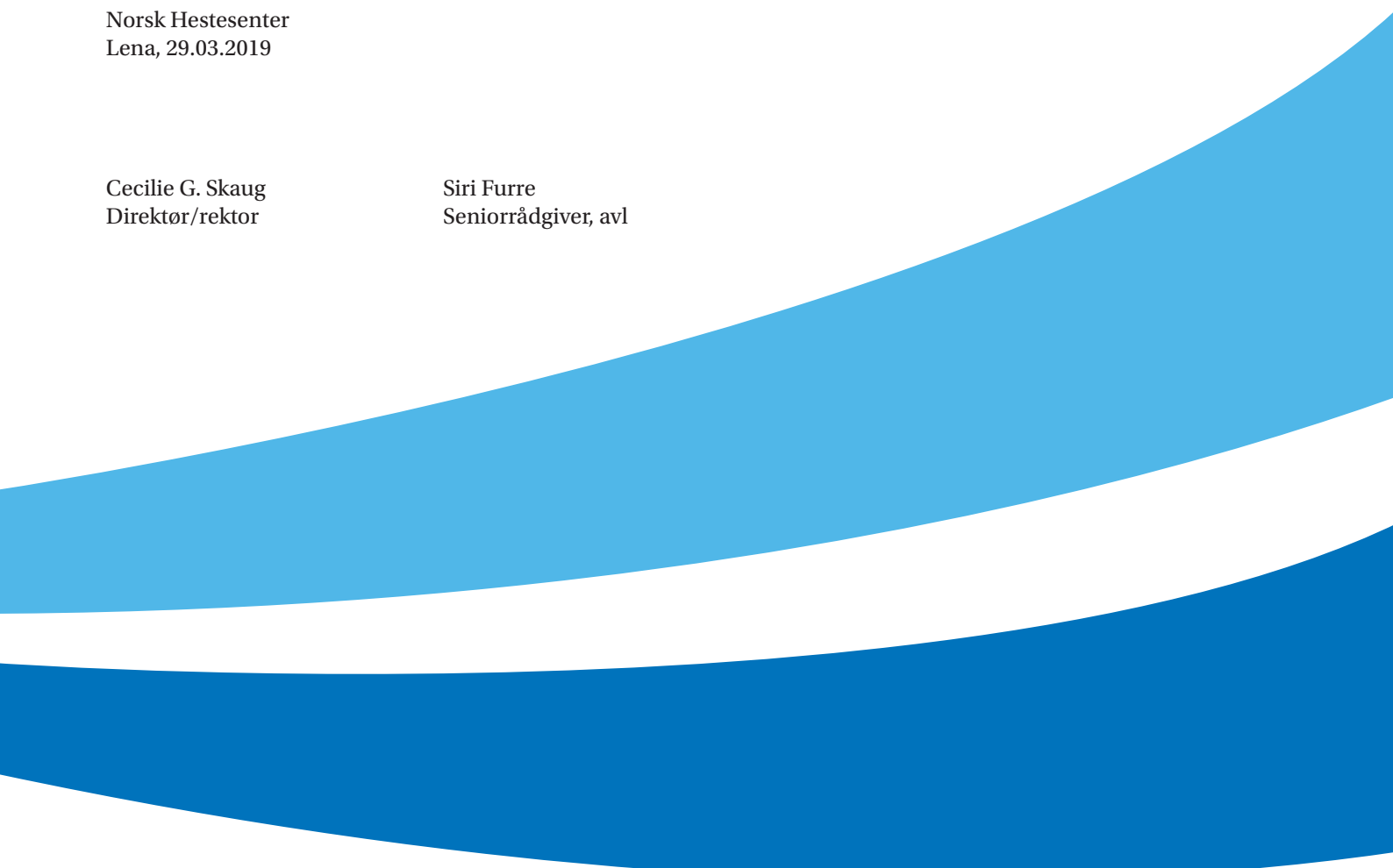
Statistikk som presenteres i rapporten er i hovedsak basert på tallgrunnlag fra Norsk Hestesenter. I tillegg rettes en stor takk til Det Norske Travselskap og Norges Rytterforbund som har bidratt med tallgrunnlag for sine områder. Nina Sæther ved Norsk genressurssenter har bidratt med verdifulle innspill til innhold og struktur i rapporten.

Vi er stolte og glade over å presentere en slik samlet oversikt over status for de nasjonale hesterasene og håper rapporten vil være nyttig og interessant for mange.

Norsk Hestesenter
Lena, 29.03.2019

Cecilie G. Skaug
Direktør/rector

Siri Furre
Seniorrådgiver, avl



INNHOOLD

Forord	2
Sammendrag	4
Innledning	5
Populasjonsparametere avl	6
Tilgjengelige avlsdyr	6
Bedeckninger og fødte føll	6
Fruktbarhet	6
Bruk av hingster	9
Innavlsutvikling	10
Innavl bedekninger 2018	11
Avlstiltak i rasene	12
Dølahest	12
Fjordhest	12
Nordlandshest/lyngshest	12
Kaldblodstraver	12
Utstilling og aktivitet	13
Utstillinger	13
Skeid	16
Norges Rytterforbund	16
Ponnitrav	19
Omsetning, kastrering og døde hester	20
Kastrerte og avlivede hester	20
Omsetning	20
Prosjekter innen avl og utdanning	21
Hoppeprosjekt	21
Fokus Unghest	21
Prosjekt Kvalitetshest	21
Til start	21
Finansiering fra Norsk Hestesenter	22
Forskning og rapporter	23
Vedlegg 1	24

SAMMENDRAG

Rasene har en tilgjengelig avlspopulasjon, definert som registrerte hopper og ukastrerte hingster født 1999 til 2018, på 2600 dølahester, 3000 fjordhester, 1700 nordlandshest/lyngshester, og 9500 kaldblodstravere. Fjordhest og nordlandshest/lyngshest har hatt en svak økning i antall bedekninger i 2018 sammenlignet med 2017, respektivt 279 og 146 bedekninger, mens dølahest og kaldblodstraver har hatt en svak nedgang, 238 og 822. Sett over en litt lenger periode er tendensen en svak økning i antall bedekninger for alle fire raser, noe som er gledelig etter en relativt kraftig nedgang frem til for bare noen få år tilbake.

Nordlandshest/lyngshest bruker mange hingster i forhold til antall bedekninger som er et gunstig tiltak for å minimere innavlsøkningen i populasjonen. Kaldblodstraver bruker relativt få hingster på mange hopper, i tillegg har kaldblodstraver mange hingster etter samme far i avl, og enkelte hingster har en stor andel av bedekningene. Nye hingster i avlen bedekte 42% av nordlandshest/lyngshest-hoppene i 2018, tilsvarende tall for dølahest er 36%, fulgt av fjordhest med 31% og kaldblodstraver med 11%.

Fruchtbarheten i rasene er relativt stabil, men spesielt dølahest og fjordhest har en noe lav føllprosent på 57 og 56% mens nordlandshest/lyngshest og kaldblodstraver ligger ca. 10% høyere på 66%. Fjordhest og nordlandshest/lyngshest har en stabil innavlsutvikling siste generasjon som omtrent ikke øker ($>0,5\%$), mens dølahest og kaldblodstraver begge har hatt en kraftig innavlsøkning på henholdsvis 1,2 og 1,4% siste generasjon. Utviklingen for dølahest virker å ha stabilisert seg noe de siste årene, mens trenden er noe mer uklar for kaldblodstraver. Tyngden av innavlsgraden for kombinasjoner av hingst og hopper for bedekninger i 2018 for dølahest, fjordhest og kaldblodstraver ligger over snittet for innavlsgraden for siste generasjon. Nordlandshest/lyngshest har tyngden av bedekninger rundt, eller under tilsvarende snitt for rasen.

Alle avlsorganisasjonene er bevisste på risikoen med innavlsøkning i sine respektive raser, men det er noe ulikt hvor langt raseorganisasjonene har kommet med å sette inn tiltak for å forebygge eller bremse innavlsutvikling i rasene.

Antall og andel hester som vises på utstilling er stabilt eller økende til tross for lavere fødselstall og dermed mindre populasjonsstørrelser, i 2018 var det stilt 268 fjordhester, 218 kaldblodstravere, 174 dølahester og 135 nordlandshest/lyngshester. Signaturaktiviteten Skeid hadde sitt første hele år i 2018, og 97 hester startet Skeid i løpet av sesongen.

Dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest har alle hatt en til dels kraftig økning i antall startende hester i Norges Rytterforbunds grener, med rett under 400 startende fjordhester i dressur, 137 nordlandshest/lyngshester og 102 dølahester. Tilsvarende tall for sprang er 275 fjordhester, 165 nordlandshest/lyngshester og 34 dølahester. Alle tre raser har hatt en nedgang i antall startende hester i kjøring, dette antas å skyldes stevnetilgang for denne grenen. Antall startende nordlandshest/lyngshester i ponnitrav har økt med 40% til 27 hester fra 2017, mens det i 2018 er to fjordhester som har startet trav.

Omsetning av dølahester har økt fra 2017 til 2018, og dette er rasen med flest registrerte eierskifter på 261, mens det har vært en nedgang for de tre andre rasene. Det ble omsatt 232 fjordhester, 187 nordlandshest/lyngshester og 1101 kaldblodstravere i 2018.

Alt i alt er det flere positive trender for de nasjonale hesterasene med stabile eller økende fødsels- og bedekningstall, stabil innavlsutvikling for et par av rasene, og stabile til økende antall hester på utstilling, samt økning i antall hester til start i konkurranser.

” Alt i alt er det flere positive trender for de nasjonale hesterasene med stabile eller økende fødsels- og bedekningstall, stabil innavlsutvikling for et par av rasene, og stabile til økende antall hester på utstilling, samt økning i antall hester til start i konkurranser.

INNLEDNING

Bevaringsarbeidet på bevaringsverdige husdyrraser¹ i Norge er organisert i en todelt modell hvor Norsk genressurssenter har ansvar for alle husdyrrasene unntatt hesten, mens Norsk Hestesenter² (NHS) har ansvar for de fire bevaringsverdige hesterasene. Ansvar for avlsarbeidet for hver enkelt rase ligger hos den enkelte avlsorganisasjon, mens overordnet ansvar for avl på hest i Norge ligger hos NHS. Tre av rasene har egne avlsorganisasjoner, med hvert sitt tilknyttede nasjonale senter som blant annet utfører sekretariatsfunksjoner for rasene. Landslaget for dølahest³ (LD) er tilknyttet Norsk Hestesenter (NHS) som Nasjonalt senter for dølahest, Norges Fjordhestlag⁴ (NFL) har Norsk Fjordhestsenter⁵ (NFS), mens Landslaget for nordlandshest/lyngshest⁶ (LNL) har Nasjonalt senter for nordlandshest/lyngshest⁷ (NSNL). For kaldblodstraveren er organiseringen noe annerledes, hvor Det Norske Travelskap⁸ (DNT) har ansvar for avlsarbeid og også driver sportsaktivitet for rasen. Veikle Balder⁹ er en frivillig organisasjon som jobber for kaldblodstraveren i sport og avl, men denne har ingen formell rolle i arbeidet med rasen som sådan. For mer informasjon henvises det til de respektive avlsorganisasjoners- og sentres nettsider.

I 2010 ble rapporten «Utredning om de nasjonale hestesentrene»¹⁰ levert, og senere ble det satt ned et utvalg som i 2016 leverte rapporten «Evaluering av dagens bevaringsarbeid for de tre nasjonale hesterasene dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest og forslag til tiltak»¹¹. Handlingsplan for nasjonale hesteraser 2011-2020¹² inneholder planer for bevaringstiltak og økning i bedekningstall for tre av rasene. Handlingsplanen er styrende for store deler av det arbeidet som gjøres med og for de nasjonale hesterasene i tillegg til avlsplanene som er direkte rettet inn mot selve avlsarbeidet. Styret ved Norsk Hestesenter vedtok i 2018 å revidere handlingsplanen og oppnevnte en arbeidsgruppe som skal foreta dette arbeidet.

I revidert handlingsplan skal også kaldblodstraver inkluderes slik at planen dekker alle fire raser.

Handlingsplan for nasjonale hesteraser 2011-2020 legger rammen for arbeidet som gjøres med de nasjonale hesterasene. I 2017 ble det av Landbruks- og matdepartementet (LMD) oppnevnt et fagutvalg som skal fungere som en styringsgruppe for handlingsplanen. Fagutvalget har i 2018 bestått av Gunnar Klemetsdal, leder (NMBU), Åge Øibakken/Stine Brunsberg (LD), Janne Seilen (NFL), Ingrid Sponheim (LNL), Nina Sæther (Norsk genressurssenter), og Siri Furre (NHS), mens Gina O. Jensen (NHS) er oppnevnt sekretær for utvalget. Fagutvalget leverte i 2018 sin andre anbefaling til LMD om prioritering av arbeid for og med de nasjonale rasene. Fagutvalget har følgende mandat:

Fagutvalget er rådgivende ovenfor Landbruks- og matdepartementet (LMD). Det skal gi tilrådning for prioritering av avlstiltak for de nasjonale rasene, som en oppfølging av Handlingsplan for nasjonale hesteraser 2011-2020.

1. <https://www.nibio.no/tema/mat/husdyrgenetiske-ressurser/bevaringsverdige-husdyrraser?locationfilter=true>

2. www.nhest.no

3. <http://www.dolehesten.no/>

4. <http://fjordhest.net/blogg/norges-fjordhestlag/>

5. <http://fjordhest.net/blogg/norsk-fjordhestsenter/>

6. <https://rimfakse.no/>

7. <https://www.nsnl.no/>

8. <http://www.travsport.no/>

9. <https://veiklebalder.no/>

10. <http://www.nhest.no/NHS/Rapporter/Utredning%20nasjonale%20sentra%202010%20sluttrapport.pdf>

11. <http://www.nhest.no/NHS/Rapporter/evaluering-av-dagens-bevaringsarbeid-for-de-tre-nasjonale-hesterasene.pdf>

12. <http://www.nhest.no/NHS/Avl%20og%20registrering/Handlingsplan%20de%20norske%20rasene/Handlingsplan%20for%20dei%20Nasjonale%20Hesterasene.pdf>

POPULASJONSPARAMETERE AVL

TILGJENGELIGE AVLSDYR

Rasene har en tilgjengelig avlspopulasjon, definert som registrerte hopper og ukastrerte hingster født 1999 til 2018, på 2600 dølahester, 3000 fjordhester, 1700 nordlandshest/lyngshester, og 9500 kaldblodstravere. Gjennomsnittsalder for levende hopper og hingster født fra og med 1999 er 11 år for fjordhest, 10 år for dølahest og nordlandshest/lyngshest, og ni år for kaldblodstraver.

BEDEKNINGER OG FØDTE FØLL

Tabell 1 viser antall hingster som virket i avl i rasene i 2018, antall bedekte hopper, og antall bedekninger totalt. Antall bedekninger kan være høyere enn antall bedekte hopper da hopper som ikke blir drektige med én hingst byttes til en annen hingst i løpet av sesongen. Det bedekkes færrest nordlandshest/lyngshester og flest kaldblodstravere. Figur 1 til Figur 4 viser trenden i antall bedekninger og fødte føll i rasene de siste 17 årene og korresponderende føllprosent per rase. Dølahest og fjordhest viser en positiv og stabil økende trend fra 2014 som var et bunnivå for disse to rasene med henholdsvis 188 og 144 bedekninger. Nordlandshest/lyngshest hadde

sitt laveste antall bedekte hopper i 2012 med 99 bedekte hopper, denne rasen viser til dels store svingninger mellom år. Dette skyldes at denne rasen har et litt annet bedekningsmønster enn de andre hvor en større andel av eierne bedekker hoppene sine annethvert år. Trenden i antall bedekninger for kaldblodstraver viser ikke en like tydelig økning som for de tre andre, men nedgangen virker å ha stoppet opp, og antall bedekninger har de siste årene ligget rett i underkant av 900 per år.

Avlssesongen 2018 var preget av to større hendelser nasjonalt som kan ha påvirket bedekningstallene. I mai kom det et utbrudd av salmonella, som førte til innføring av forholdsregler rundt kontakt mellom hester, og enkelte oppdrettere av spesielt dølahest ble hardt rammet av restriksjoner rundt egen drift. Salmonellautbruddet kan ha ført til at oppdrettere ble mindre villige til å sende hopper på slipp etc. I tillegg hadde vi en ekstraordinær tørr sommer som førte til produksjonsmangel på høy, og usikkerheten rundt førtilgang kan ha ført til at oppdrettere valgte å ikke bedekke hopper dette året.

Tabell 1. Bedekningstall for de nasjonale hesterasene 2018. Kilde: Norsk Hestesenter/Det Norske Travelskap.

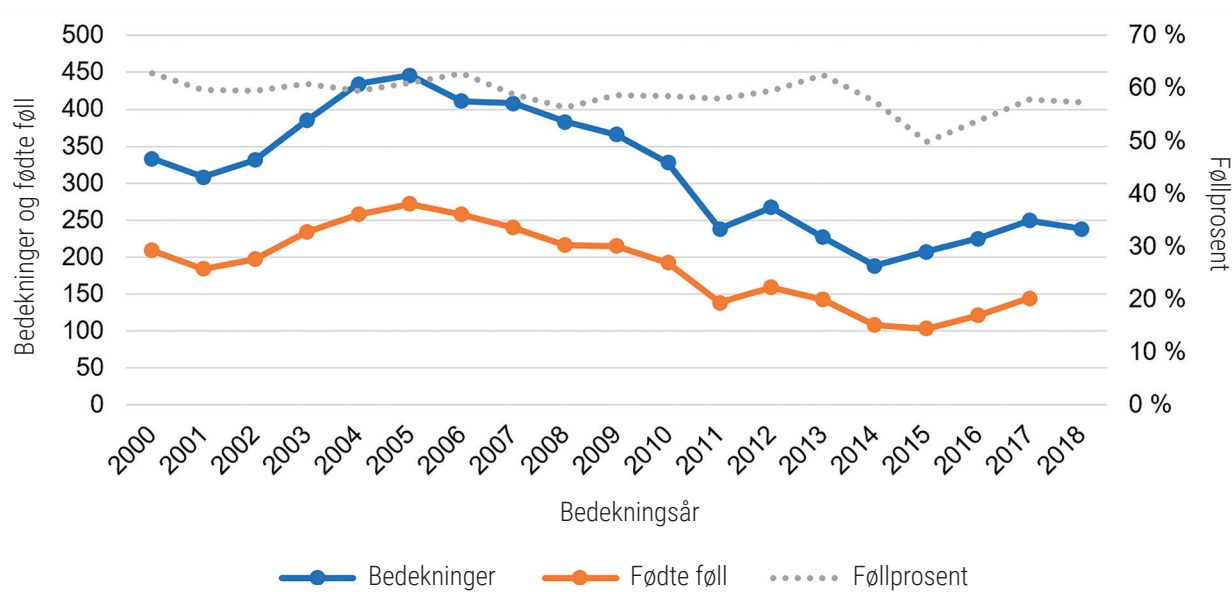
Rase	Hingst	Bedekte hopper	Antall bedekninger
Dølahest	43	236	238
Fjordhest	42	273	279
Nordlandshest/lyngshest	43	146	146
Kaldblodstraver	59	829	885

FRUKTBARHET

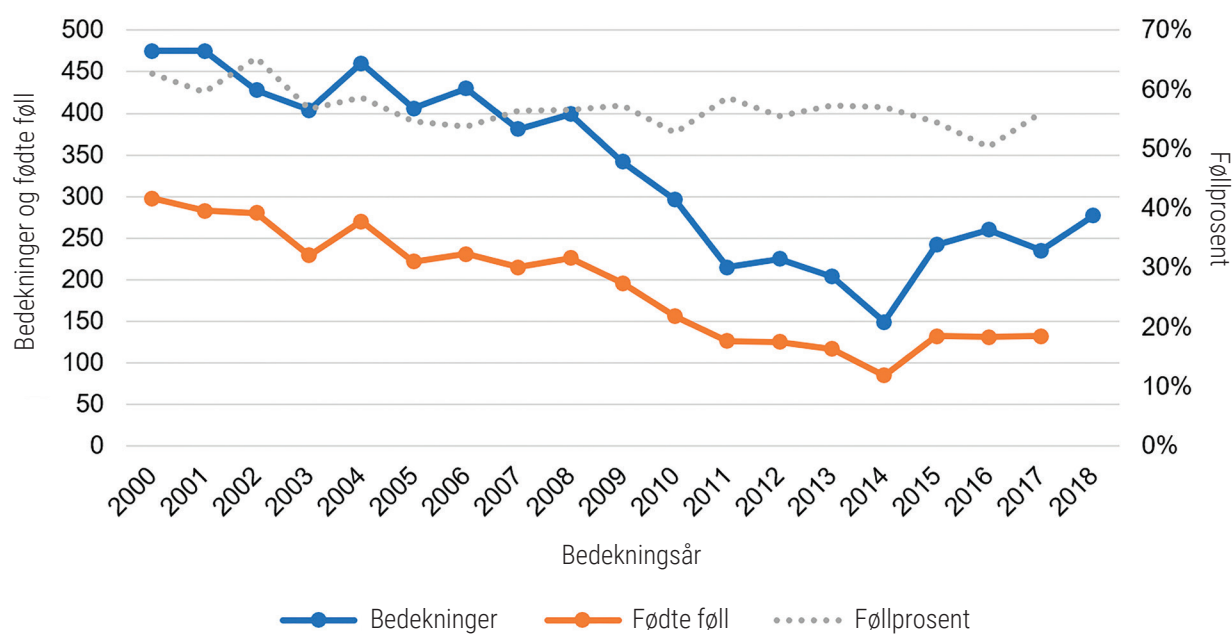
Fruktbarhet for rasene er definert som antall fødte føll av antall bedekninger året før (føllprosent). Kaldblodstraver og nordlandshest/lyngshest har høyest føllprosent med et snitt på 66% de siste ti årene, mens dølahest og fjordhest har et snitt på henholdsvis 57 og 56% (Figur 1 til Figur 4). Alle raser unntatt kaldblodstraver har hatt en nedgang i føllprosent de siste årene, og det må undersøkes om denne nedgangen er reell, eller om den skyldes manglende rap-

portering. Det vil være noen svingninger fra år til år siden bedekningstallene er lave og enkelthingster kan få stor påvirkning på føllprosenten i enkelte årganger. Nedgang i fruktbarhet kan være en av effektene av innavlsdepresjon, utvikling av føllprosent må derfor overvåkes nøye. I tillegg kartlegges rutiner for innrapportering for å identifisere om det er reelle fruktbarhetsutfordringer i rasene, eller om det er andre, strukturelle, årsaker som ligger bak tallene.

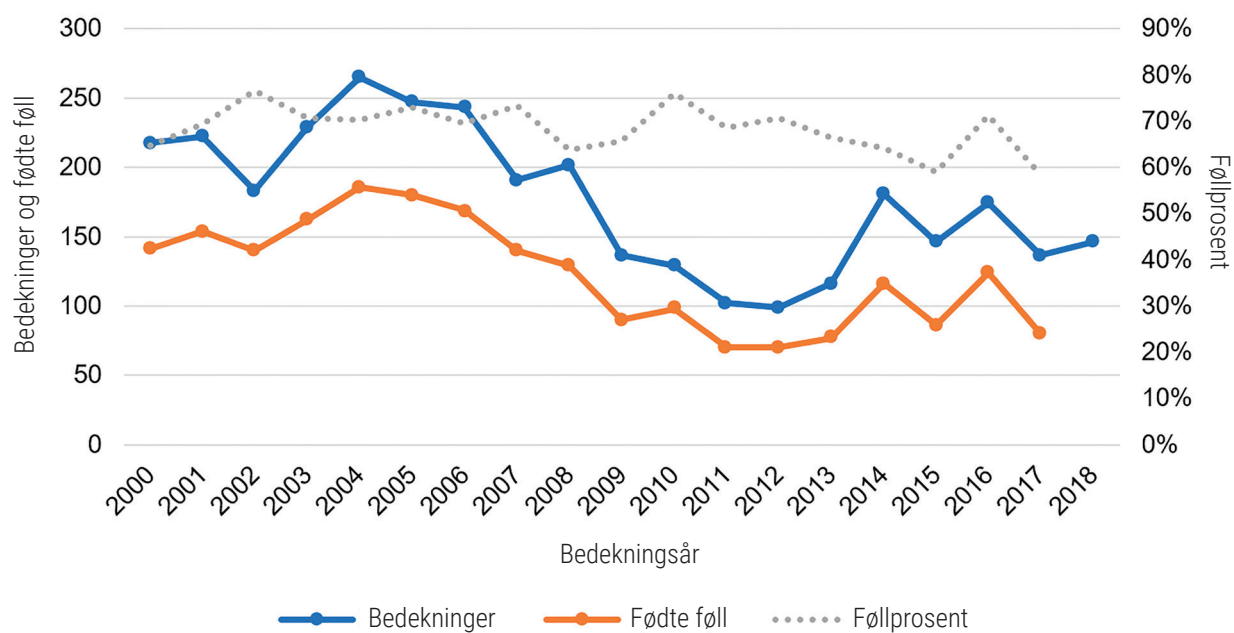
Figur 1. Bedekninger, fødte føll og føllprosent for dølahest 2000 til 2018. Kilde: Norsk Hestesenter.



Figur 2. Bedekninger, fødte føll og føllprosent for fjordhest 2000 til 2018. Kilde: Norsk Hestesenter.

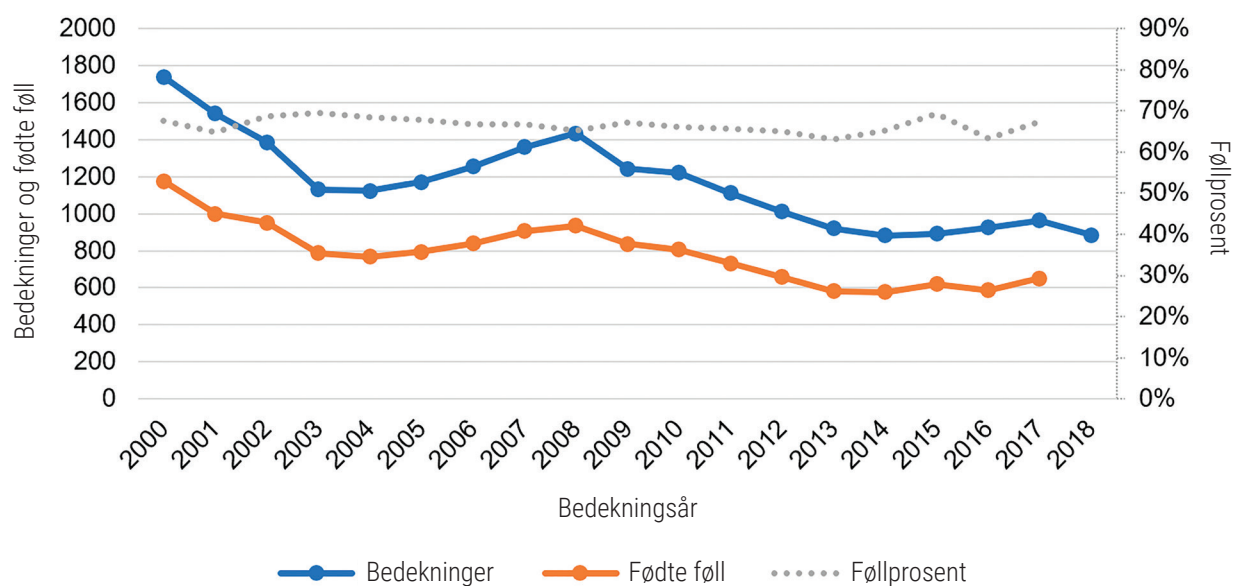


Figur 3. Bedekninger, fødte føll og føllprosent for nordlandshest/lyngshest 2000 til 2018. Kilde: Norsk Hestesenter.



Figur 4. Bedekninger, fødte føll og føllprosent for kaldblodstraver 2000 til 2018.

Kilde: Det Norske Travelskap/Norsk Hestesenter.



” Ett av de viktigste tiltakene for å bevare genetisk variasjon i en populasjon er at flest mulig dyr bidrar med sin genetikk til neste generasjon.

BRUK AV HINGSTER

Ett av de viktigste tiltakene for å bevare genetisk variasjon i en populasjon er at flest mulig dyr bidrar med sin genetikk til neste generasjon. Det betyr at flest mulig hopper bør bedekkes, og at flest mulig hingster godkjennes for avl og benyttes på tilgjengelige hopper. Kaldblodstraver bruker et lite antall hingster på en større mengde hopper, mens nordlandshest/lyngshest bruker en større mengde hingster på færre hopper (Tabell 1). I Tabell 12 til Tabell 15 (se vedlegg 1) er hingstene som ble benyttet i 2018 listet opp innen sin rase med antall registrerte avkom, og antall bedekte hopper i 2018. I tillegg er det anmerket antall sønner hingsten, eller dens far, har hatt i avl i sesongen.

Hingster uten tidligere registrerte avkom er hingster som ikke har virket i avl før. Nordlandshest/lyngshest og dølahest har i større utstrekning brukt nye hingster i avlen, henholdsvis 32% og 35% av hingstene, enn fjordhest (26%) og kaldblodstraver (19%). Nye nordlandshest/lyngshest-hingster har bedekt 42% av hoppene i 2018, fulgt av dølahest med 36% og fjordhest med 31%. Kaldblodstraver bruker i liten grad nye hingster i avl med kun 11% av de bedekte hoppene (Tabell 2). Kaldblodstraver er den rasen som i størst grad har aktive hingster med mange tidligere avkom i avl, og en stor andel hingster med samme far eller morfar i avl (Tabell 15). Dette vil på sikt føre til at den genetiske variasjonen i rasen reduseres kraftig. For å kompensere for dette må flere, og mindre beslektede hingster brukes i kaldblodstraveravlen.



Tabell 2. Bruk av hingster som ikke tidligere har hatt avkom i de nasjonale hesterasene sesongen 2018.
Kilde: Norsk Hestesenter/Det Norske Travelskap

Rase	Antall nye hingster i avl	Andel bedekte hopper
Dølahest	14	36%
Fjordhest	11	31%
Nordlandshest/lyngshest	15	42%
Kaldblodstraver	11	11%

” Kontinuerlig overvåkning av innavlsutvikling i rasene er viktig da det gir mulighet til å sette inn tiltak ved behov.

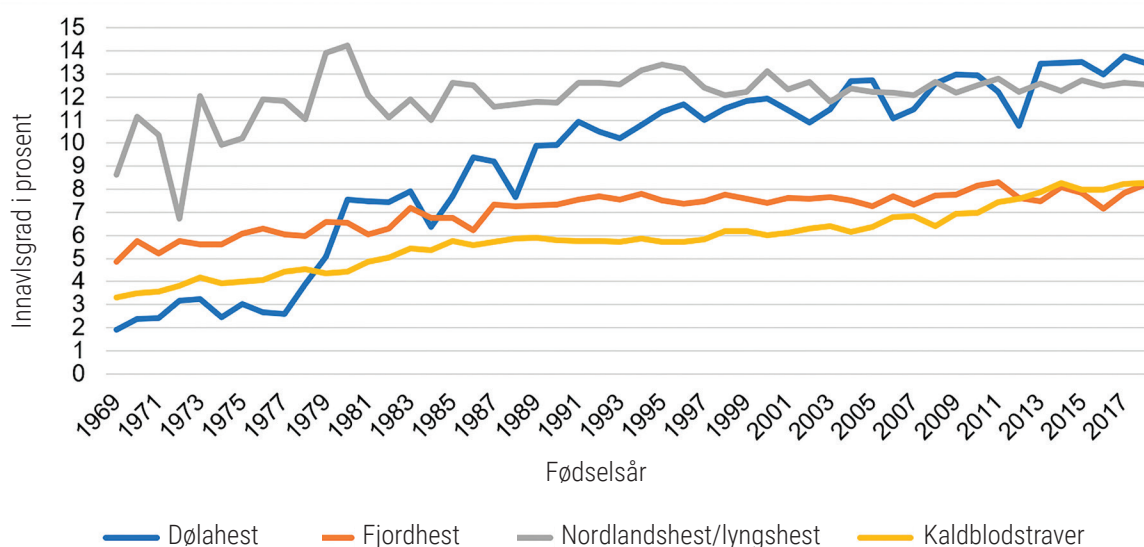
INNAVLSUTVIKLING

Kontinuerlig overvåkning av innavlsutvikling i rasene er viktig da det gir mulighet til å sette inn tiltak ved behov. Innavlsutviklingen sier noe om resultatet av avlsstrategier og -politikk i rasene. Innavlsgrad er den enkelte hests innavlsgrad, eller et snitt for årgangen i en rase, og er et mål som i seg selv ikke gir mye informasjon i et overvåkningsperspektiv. Innavlsutviklingen er endring i innavlsgrad per år eller generasjon. Det er anbefalt en maks innavlsøkning per generasjon på under 1% for at en rase skal bevare sin genetiske variasjon. Innavlsutviklingen per år for de nasjonale hesterasene de siste 50 årene er presentert i Figur 5. Generasjonsintervallet for de nasjonale rasene er om lag ni til 11 år. Ved å beregne innavlsutvikling per generasjon med et generasjonsintervall på ti år for de nasjonale hesterasene finner vi innavlsøkningen for siste generasjon.

Dølahest har en innavlsøkning på 1,2%, kaldblodstraver har en innavlsøkning på 1,4%, mens fjordhest og nordlandshest/lyngshest har begge en økning på under 0,5% (Figur 5). Dølahest har de siste årene satt inn tiltak for å bremse innavlsøkningen i rasen og disse tiltakene har

hatt effekt ved at årlig innavlsøkning virker å ha bremset noe opp. Fjordhest har mulighet til å importere genetisk materiale grunnet store populasjoner i utlandet, men fallet i fødselstall for rasen gjør at de bør vurdere tiltak som hoppekvoter for å begrense enkelthingsters bidrag i avlen, samt øke bevissthet blant oppdrettere om slektskap mellom hingst og hopper. Nordlandshest/lyngshest holder sin innavlsutvikling stabil, til tross for at de er en liten populasjon. Det er nærliggende å se dette i sammenheng med et stort fokus på rasens innavlsstatus blant rasens oppdrettere. Landslaget for nordlandshest/lyngshest har over lang tid brukt avspolitiske tiltak som kåring av mange hingster, oppfordring til å bruke disse, kvoter for første-gangs kårede hingster for å begrense innavlsutviklingen i rasen. Kaldblodstraver bruker relativt få hingster fordelt på hoppematerialet, disse hingstene er i stor utstrekning i tett slekt med hverandre, og kombinert med sterkt fokus på prestasjon i løp forventes innavlsutviklingen i rasen å fortsette å øke kraftig om ikke tiltak settes i verk. Midlertidige fall i innavlsgrad for enkeltår i rasene dølahest og fjordhest skyldes bruk av importerte avlshingster som har hatt store bidrag i enkeltår (Figur 5).

Figur 5. Endring i innavlsgrad per år 1969-2018 for dølahest, fjordhest, nordlandshest/lyngshest og kaldblodstraver.



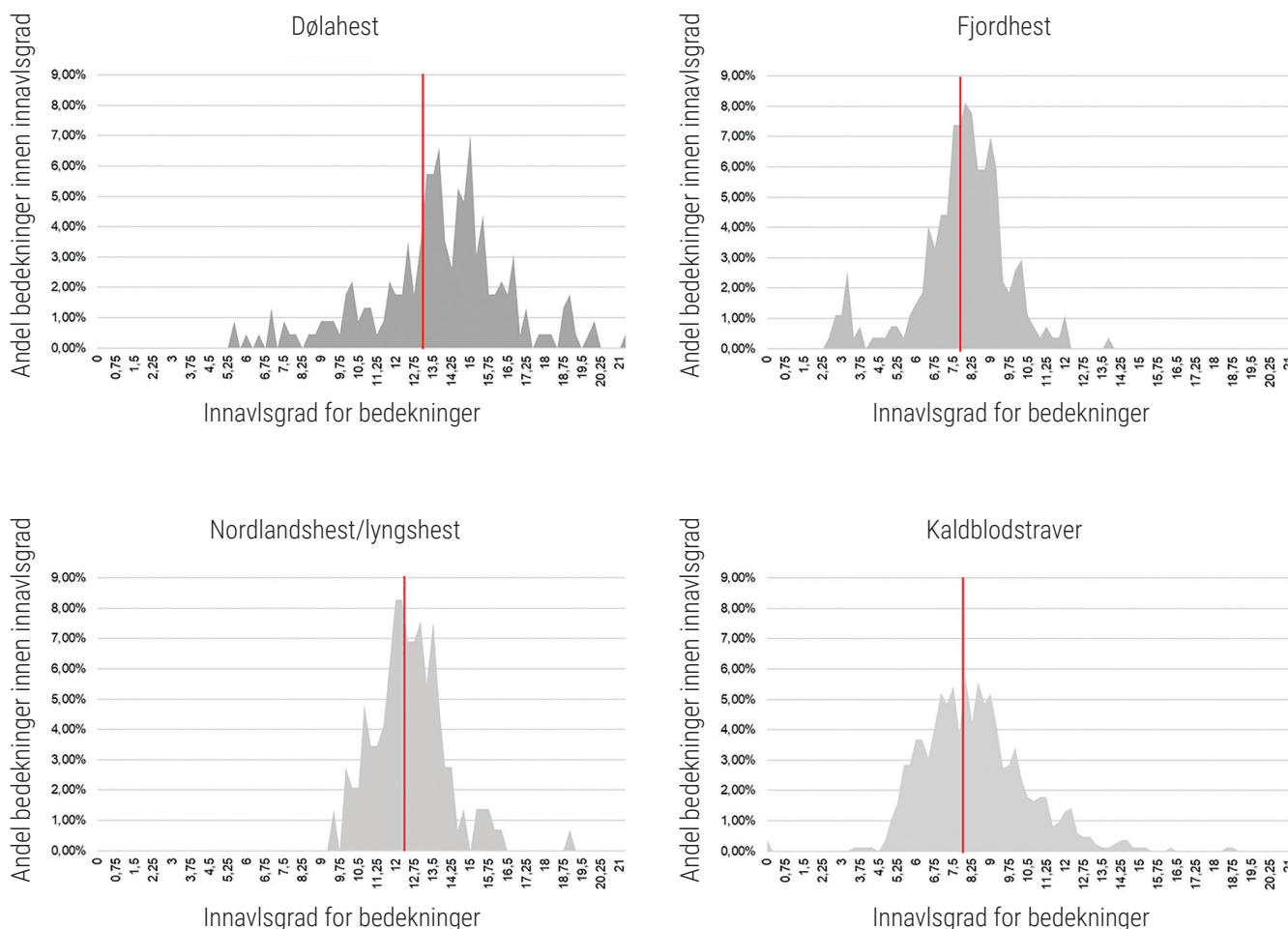
INNAVL BEDEKNINGER 2018

Fra og med bedekningssesongen 2017 beregnes innavlsgrad for alle bedekninger, slik at eventuelle endringer kan oppdages på et tidlig tidspunkt. Ved å plote alle bedekninger gjort i en gitt sesong kan vi tidlig se om det er avviken-
de mønstre hos de ulike rasene og se på muligheter for å gi råd til oppdrettere eller sette inn tiltak slik at innavlsutviklingen i rasene kontrolleres på best mulig måte. Figur 6 viser at dølahest har hovedtyngden av sine bedekninger over snittet for de siste ti årene, det samme gjelder kaldblodstraver, samme tendens kan også ses hos fjordhest. Hos nordlandshest/lyngshest ligger hovedtyngden av

bedekningene rundt innavlsgraden i/for siste generasjon, med en større andel av bedekningene i underkant av snittet enn de tre øvrige rasene.

Fjordhest og kaldblodstraver er de to rasene som har lavest innavlsgrad og bør i størst mulig grad søke å unngå kombinasjoner som øker innavlsgraden i rasene unødig. Hvis dølahest, fjordhest og kaldblodstraver skal lykkes med å kontrollere fremtidig innavlsøkning må oppdrettere bevisstgjøres på innavlsproblematikken slik at færrest mulig kombinerer hopper og hingster som er for tett beslektet.

Figur 6. Bedekninger i 2018 fordelt på innavlsgrad for alle bedekninger gjort i sesongen. Gjennomsnittlig innavlsgrad for siste generasjon (hester født 2009-2018) i hver rase er angitt med en vertikal rød linje.



AVLSTILTAK I RASENE

I dette kapitlet gis en kort oversikt over status for planlagte eller iverksatte avlstiltak i den enkelte rase, med spesielt fokus på helse og innavlsstatus for rasene.

DØLAHEST

Dølahest har innført, eller er i gang med å innføre, en rekke tiltak for å stoppe innavlsøkningen i rasen. Landslaget for dølahest publiserte i 2017 for første gang innavlsgrad for kårede hingster, samt forventet gjennomsnittlig innavlsgrad for avkom etter hingstene. Forventet snittinnavl på avkom er et tall som sier noe om i hvor stor grad hingsten er i slekt med tilgjengelig hoppepopulasjon (hopper i alderen tre til 20 år inneværende avlssesong). I avlssesongen 2018 ble det innført et øvre tak på slektskap mellom hingst og hoppe i Sikkilsdalen, hopper som ønsket å gå med hingst i fjellet fikk ikke være nærmere i slekt med hingsten enn et halvt standardavvik over snittet for rasen. Dølahest hadde i sesongen en kvote på 15 hopper for alle hingster, unntatt hingster i fjellhamnene som hadde 20 hopper.

FJORDHEST

Fjordhest har en relativt lav innavlsgrad, men med den dramatiske nedgangen i antall fødte føll de siste årene må rasen være føre var for å sikre at de beholder den gunstige innavlsutviklingen i rasen. Fjordhest hadde per 2018 ingen spesifikke tiltak for å spre bruken av avlshingster og bevare genetisk variasjon. Gjeldende avlsplan omtaler imidlertid tiltak som kan iverksettes ved behov, slik som hoppekvoter eller begrensning på antall kårede sønner etter en hingst uten at dette er spesifisert. I tillegg kan en hingsts stamme tillegges vekt ved kåringsavgjørelser. Fjordhest innførte i revidert avlsplan som tredde i kraft våren 2018 en formulering om at hingster med sommerkrem ikke bør brukes i avl. Hingster med lav fruktbarhet kan innkalles til test av denne og utrangeres ved dårlig sædkvalitet.

NORDLANDSHEST/LYNGSHEST

På tross av et lavt antall fødte føll har rasen kontroll på innavlsutvikling i rasen. Landslaget for nordlandshest/lyngshest (LNL) reviderte avlsplanen for rasen i 2018. Den reviderte avlsplanen inkluderer blant annet et vedlegg som beskriver kjente (genetiske) lidelser i rasen og hvordan disse skal vurderes med tanke på bruk av rammede hester i avl. Nye tiltak er strengere kontroll med kryptorkisme, sølvgen og patellaopphaking. For å kunne melde til hingsteutstilling må de ha veterinærattest på at testiklene er normale innen 2,5 års alder, hingster med dobbelt sølvgen kan ikke avlsgodkjennes og veterinærundersøkelsen inkluderer en grundigere undersøkelse av patellaopphaking. Kvotebegrensninger for kårede hingster er videreført. Kvoteene er på 15 hopper og gjelder for hingster som kåres for første gang og gjelder i to avlssesonger for treåringer, og én sesong for fireåringer. Når en hingst har gjennomgått utvidet bruksprøve, og oppnådd premiering oppheves kvotebegrensningen. LNL betaler ut tilskudd til å avholde slipp med mellom 3-10 hopper for hingster med færre enn 15 avkom. Det kan også søkes støtte til transport av hingster som fraktes mer enn 500 km hver vei.

KALDBLODSTRAVER

Det Norske Travelskap har årlige hoppekvoter for hingster. I 2018 har disse vært 80 hopper i oppstillingsland og 30 hopper i det andre landet, maksimal kvote per år er 110 hopper. Det Norske Travelskap har i 2018 gjennomført en revideringsprosess av avlsplanen som videreføres inn i 2019. Et viktig område i avlsplanen er bevaring av genetisk variasjon ved å bremse den kraftige innavlsøkningen i rasen, hvor tiltak som blant annet livstidskvoter og restriksjoner på sertifisering ved for tette parringer vurderes.

UTSTILLING OG AKTIVITET

En viktig del av avlsarbeidet for de nasjonale rasene er registrering av eksteriør-, bruks-, og helseegenskaper på utstilling. Utstillingene fungerer også som en sosial arena for hesteeiere og andre interesserte, og som en arena for aktivitet og miljøtrening for hestene. Alle fire nasjonale hesteraser skal bevares gjennom bruk og rasene har et mangfold av bruksområder som deltakelse i bruksprøver på utstilling, konkurranser i regi av Norges Rytterforbund, travløp i regi av Det Norske Travselskap, og Skeid. Rasene brukes også i helserelaterte sammenhenger som inn på tunet, turisme, skogs- og brukskjøring, drift av skog og i konkurranser relatert til opprinnelig bruksområde, samt turridning og rekreasjon.

UTSTILLINGER

Til tross for en nedgang i antall fødte føll, og dermed lavere populasjonsstørrelser har antall utstilte hester holdt seg relativt stabilt i perioden 2011 til 2018 (Figur 7). Fjordhest og nordlandshest/lyngshest har hatt en svak økning i antall stilte hester de siste par årene. Det har totalt vært stilt 105 hingster av de nasjonale rasene fordelt på klasser og rase (Tabell 3). Det har vært vist om lag 30 hingster av hver av rasene dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest, samt 19 kaldblodstraverhingster. Av disse er en stor andel ikke tidligere avlsgodkjente hingster, 17 døla-

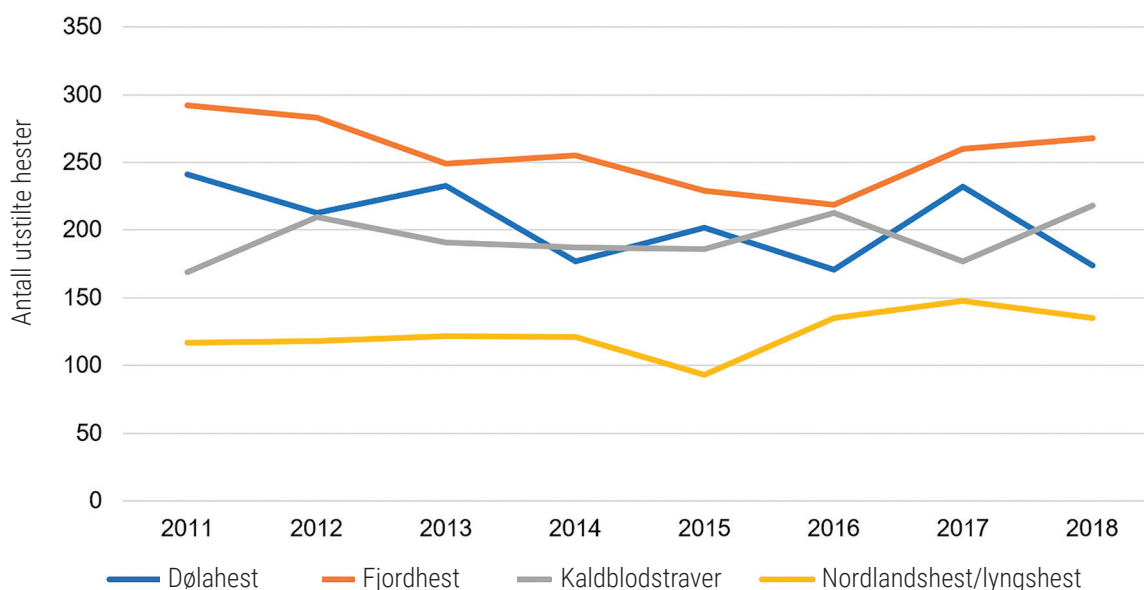
hester, 22 fjordhester, 20 nordlandshest/lyngshest, og 18 kaldblodstravere. Av de som ikke tidligere har vært avlsgodkjent ble ni dølahingster kåret for avl, 10 fjordhingster, 12 nordlandshest/lyngshest hingster, og 15 kaldblodstraver hingster (Tabell 4).

Totalt 190 hopper av de fire nasjonale rasene har vært stilt på utstilling i 2018 (Tabell 5). Det vises en relativt stor andel unge hester av de fire nasjonale rasene, spesielt ett- og toåringer, i 2018 er det totalt vist 481 unghester (Tabell 6). Det er vist flest unge kaldblodstravere (157), fulgt av fjordhest (166), dølahest (98) og nordlandshest/lyngshest (60).

Dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest har krav til bruksprøver for premiering av hopper, samt avlsgodkjenning for hingster. Bruksprøver¹³ innebærer enten en kjøreprøve, en rideprøve, en tømmekjøringsprøve, eller en kombinasjon av disse. I 2018 ble det gjennomført 124 bruksprøver på 18 hoppe- og vallakutstillinger, og lineært skjema for registrering av egenskaper ble testet ut i sesongen (Tabell 7).

13. <http://www.nhest.no/utstilling>

Figur 7. Antall utstilte hester av de nasjonale hesterasene i perioden 2011 til 2018. Kilde: Norsk Hestesenter



Tabell 3. Antall hingster vist på utstilling av de fire nasjonale rasene innen hver klasse og totalt i 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Klasse	Forklaring	Dølahest	Fjordhest	Nordlandshest/ lyngshest	Kaldblodstraver
1a	Kårede 6≤ år	1	0	1	1
1b	Ukårede 6≤ år	0	1	1	9
2a	Kårede 4 & 5 år	11	8	6	0
2b	Ukårede 4 & 5 år	2	2	3	6
3	Ukårede 3 år	15	19	16	3
Totalt viste hingster		29	30	27	19

Tabell 4. Kårede hingster av de fire nasjonale rasene innen hver klasse og totalt i 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Klasse	Forklaring	Dølahest	Fjordhest	Nordlandshest/ lyngshest	Kaldblodstraver
1a	Kårede 6≤ år	1	0	1	1
1b	Ukårede 6≤ år	0	1	1	7
2a	Kårede 4 & 5 år	10	8	6	0
2b	Ukårede 4 & 5 år	1	1	0	6
3	Ukårede 3 år	8	8	11	2
Totalt kåret/premiert		20	18	19	16

Tabell 5. Antall voksne hopper av de fire nasjonale rasene vist på utstilling i 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Klasse	Forklaring	Dølahest	Fjordhest	Nordlandshest/ lyngshest	Kaldblodstraver
4	Hoppe 6≤ år m/føll	11	9	5	6
5	Hoppe 6≤ år u/føll	20	19	20	32
6	Hoppe 4 & 5 år	4	19	9	8
7	Hoppe 3 år	5	11	11	1

Tabell 6. Antall føll og unghester vist på utstilling av de fire nasjonale rasene i 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Klasse	Dølahest	Fjordhest	Nordlandshest/ lyngshest	Kaldblodstraver
Hingsteføll	0	2	4	0
Hoppeføll	0	1	3	0
Unghingst 1 år	25	30	14	11
Unghingst 2 år	18	24	15	42
Unghoppe 1 år	21	41	13	24
Unghoppe 2 år	24	49	7	72
Unghoppe 3 år	9	17	3	8
Ungvallak 1 år	1	0	0	0
Ungvallak 2 år	0	2	0	0
Ungvallak 3 år	0	0	1	0
Totalt	98	166	60	157

Tabell 7. Antall gjennomførte bruksprøver i 2018 for dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest. Kilde: Norsk Hestesenter

Rase	Kjøreprøve	Rideprøve	Tømmekjøring	Totalt per rase
Dølahest	27	10	-	37
Fjordhest	47	16	-	63
Nordlandshest/lyngshest	6	26	9	41
Totalt per prøve	80	52	9	124

SKEID

Skeid¹⁴ er en konkurranseform utarbeidet spesielt for de nasjonale hesterasene dølahest, fjordhest, og nordlandshest/lyngshest, og markedsføres som en signaturaktivitet for rasene. Standardiserte dømmeskjema og regelverk ble tatt i bruk i sesongen 2018 som dermed var første ordinære Skeid-år etter flere år med utprøving av konkurranseformen. Skeid eies av de tre raseorganisasjonene, som har patent på logo og regelverk. Arbeidsgruppen for Skeid har i 2018 bestått av Linn W. Rønning (dølahest), Jenny W. Johnsen (fjordhest), Gunn Grønås (nordlandshest/lyngshest), og Siri Furre (NHS) som har fungert som koordinator og sekretær for gruppa. I løpet av 2018 er det lansert nettside for Skeid, hvor all informasjon om aktiviteten er

samlet. Lokallag sender inn forestående arrangement til sekretariat for Skeid (lokalisert til NHS) slik at terminliste, resultater etc. kan publiseres. Seks lokallag har arrangert totalt 10 Skeid i løpet av sesongen. Det har vært i snitt 20 starter per Skeid, og det har vært omlag fem ulike klasser per arrangement, vanligst har det vært med ride- og leieklasser, men også kjøre- og tømmekjøringsklasser. Skeid er finansiert gjennom prosjektmidler fra Norsk Hestesenter (Tabell 11). Det har startet 97 hester totalt fordelt på 216 starter, og 128 ulike personer har deltatt. I Tabell 8 er en oversikt over antall startende hester fordelt på raser.

14. <http://www.hesteskeid.no>

Tabell 8. Antall startende hester og personer i Skeid 2018 fordelt på raser. Kilde: Norsk Hestesenter

Rase	Antall hester	Antall personer	Antall starter
Dølahest	42	68	123
Fjordhest	19	22	33
Nordlandshest/lyngshest	36	38	60

NORGES RYTTERFORBUND

Norges Rytterforbunds klubber organiserer konkurranser som er åpne for alle raser i grenene distanse, dressur, feltritt, kjøring, sprang, voltige og mounted games. Rytterforbundets to største grener er dressur og sprang, mens kjøring er en mindre gren målt i antall startende ekipasjer på landsbasis. Startende hester i Norges Rytterforbund er kun oppgitt for dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest da kaldblodstraver har trav som sin primære sport.

Antall startende hester i dressur, sprang og kjøring

Dølahest har i perioden 2011 til 2018 hatt en økning av antall startende hester i dressur på 78%, tilsvarende tall for fjordhest er 39%, mens nordlandshest/lyngshest har en økning på 67% (Figur 8). Fjordhest har hatt en særdeles kraftig økning i antall startende i dressur fra 2017 til 2018 på drøyt 100 hester, mens det for de to andre har vært en økning på drøyt 20 hester. Når det gjelder sprang har både fjordhest og nordlandshest hatt en økning på drøyt 50 hester sist år, mens det er åtte flere dølahester

som startet sprang i 2018 sammenlignet med 2017. I perioden sett under ett for sprang har dølahest økt med 79%, fjordhest med 33% og nordlandshest/lyngshest med 68% (Figur 9). Når det gjelder grenen kjøring er trenden noe mer varierende, hvor dølahest og nordlandshest/lyngshest har hatt en økning i perioden sett under ett på henholdsvis 87 og 33%, mens fjordhest har hatt en nedgang på 16%. Fjordhest hadde en kraftig nedgang i antall startende hester fra 2011 til 2014, fulgt av en tilsvarende kraftig økning fra 2015 til 2017. Alle tre raser har hatt en nedgang i antall startende hester i kjøring fra 2017 til 2018, det er vanskelig å peke på en årsak til denne nedgangen, men tilgang til kjørestevner være en forklaring, hvor salmonellautbrudd på Østlandet i stevnesesongen kan ha ført til mindre stevneaktivitet.

Antall starter i de ulike grenene

Den enkelte hest starter ofte mer enn en gang, og enkelte starter også flere grener. Tabell 9 viser antall starter per rase og gren i 2018. Sammenlignet med 2017 har dølahest

” Dølahest har i perioden 2011 til 2018 hatt en økning av antall startende hester i dressur på 78%.

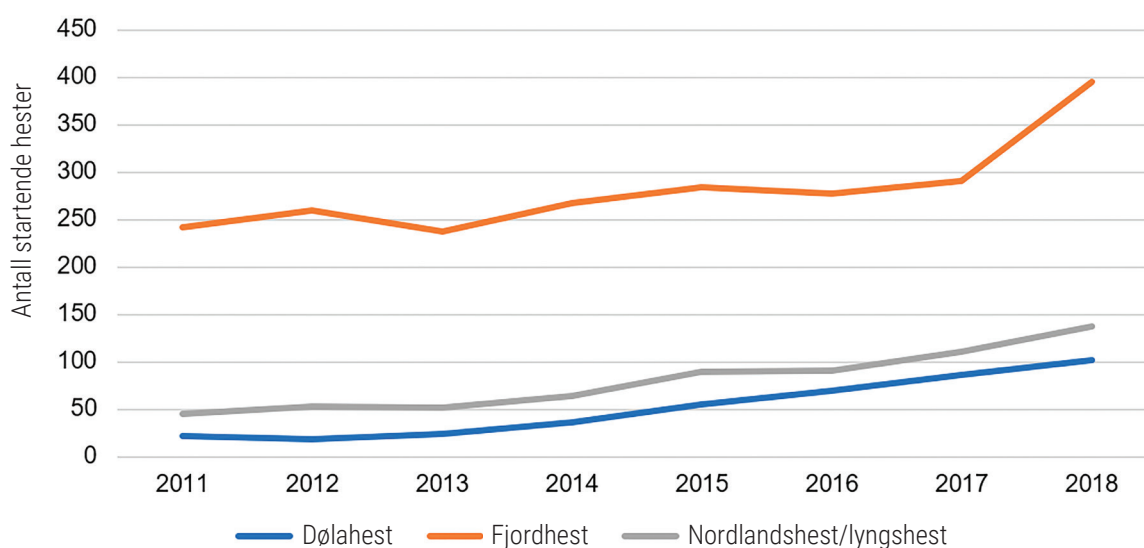
og fjordhest færre starter totalt sett, mens nordlandshest/lyngshest har en økning i det totale antallet starter, og en økning spesielt i antall starter i sprang og dressur. Fjordhest har noe flere starter i dressur sammenlignet med 2017, mens dølahest har noe flere starter i sprang. Flere hester har startet stevner i 2018, men de enkelte hestene har startet færre konkurranser. Som nevnt tidligere vil antall starter, og til dels også antall startende hester, avhenge av stevnetilbudet ryttere og kusker har i sine nærområder.

Flest kvinner og flest unge starter i NRYFs grener

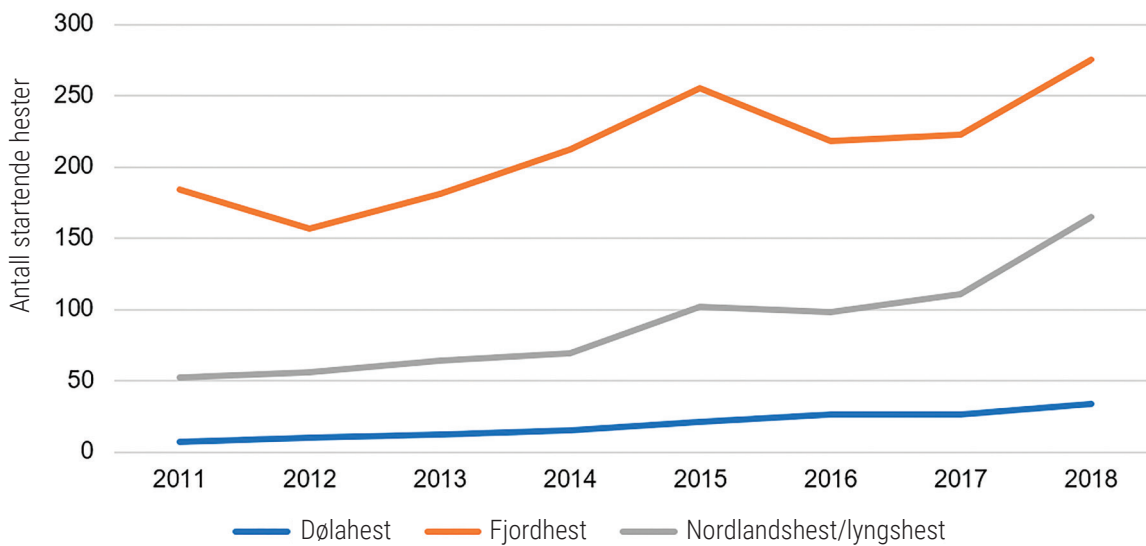
Det er en noe større andel menn som starter dølahest enn de andre tre rasene. Av de som starter dølahest er 94% kvinner, tilsvarende tall for fjordhest er 98%, mens for nordlandshest/lyngshest er det 97%. Aldersfordelingen er også noe ulik. Om lag 75% av ryttere og kusker på dølahest er over 16 år, mens 65% av fjordhestkusker og ryttere er over 16. For nordlandshest/lyngshest er bildet noe annerledes hvor omtrent 70% av de som starter rasen er 16 år og yngre, noe som reflekterer rasens størrelse. (Tall fra Norges rytterforbund, 2018)



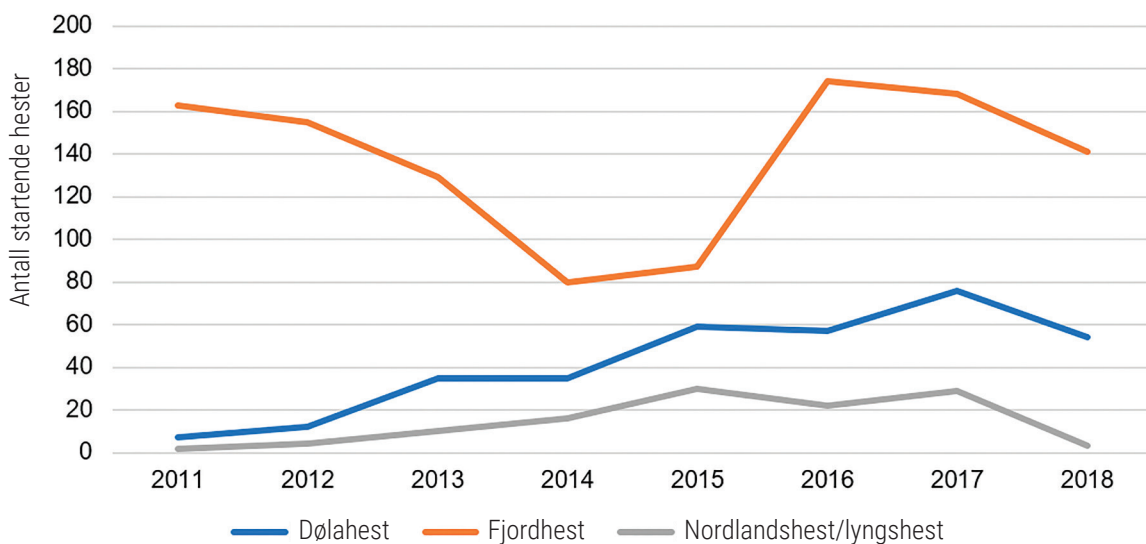
Figur 8. Antall startende hester i konkurransegrenen dressur 2011-2018. Kilde: Norges Rytterforbund/Norsk Hestesenter



Figur 9. Antall startende hester i konkurransegrenen sprang 2011-2018. Kilde: Norges Rytterforbund/Norsk Hestesenter



Figur 10. Antall startende hester i konkurransegrenen kjøring 2011-2018. Kilde: Norges Rytterforbund/Norsk Hestesenter



Tabell 9. Antall starter for dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest i Norges Rytterforbunds grener i 2018.

Kilde: Norges Rytterforbund/Norsk Hestesenter

Gren	Dølahest	Fjordhest	Nordlandshest/ lyngshest	Alle raser per gren
Distanse	3	31	32	66
Dressur	302	1483	566	2351
Feltritt	4	25	18	47
Kjøring	140	394	7	541
Sprang	98	991	792	1881
Totalt	547	2924	1415	4886

” Landslaget for nordlandshest/lyngshest har sammen med Nasjonalt senter for nordlandshest/lyngshest knyttet tettere kontakt til Det Norske Travselskap i 2018 med mål om flere utdannede unghester og flere nordlandshest/lyngshester i ponnitravet i hele landet.

PONNITRAV

Ponnitrav¹⁵ er Det Norske Travselskaps satsing på rekrutterende virksomhet blant barn og ungdom. Gjennom siste halvdel av 90-tallet ble ponnitrav lansert for fullt i Norge, og virksomheten har hatt en betydelig utvikling. Ponnitrav er inndelt i fire klasser basert på hestens høyde hvor klasse A er for de laveste hestene, mens klasse D er for de høyeste.

Totalt 27 nordlandshest/lyngshester har startet ponnitrav i 2018 (to i kategori B, 23 i kategori C, og én i kategori D),

det er en økning på 40% fra 2017. I tillegg har to fjordhester startet i kategori D (Det Norske Travselskap, 2018). Landslaget for nordlandshest/lyngshest har sammen med Nasjonalt senter for nordlandshest/lyngshest knyttet tettere kontakt til Det Norske Travselskap i 2018 med mål om flere utdannede unghester og flere nordlandshest/lyngshester i ponnitravet i hele landet.

15. <https://ponnitravet.no>

OMSETNING, KASTRERING OG DØDE HESTER

KASTRERTE OG AVLIVDE HESTER

Antall kastrerte og avlivede hester sier noe om endring i potensielt tilgjengelig avlspopulasjon (Tabell 10). For alle fire raser gjelder at det i hovedsak er yngre hester som kastreres, men det er også hingster som er 20 år gamle som er rapportert kastrert i 2018. NHS og organisasjonene har hatt fokus på å opplyse om viktigheten av innrapportering av endret status (død eller kastrert) for eiere av dølahest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest og det er rimelig å anta at en del av hingstene som er rapportert kastrert i 2018 nok har vært kastrert tidligere, men at rapporteringen har skjedd i 2018.

OMSETNING

Antall eierskifter kan si noe om aktiviteten i markedet, og også noe om potensielt nye eiere og endringer i interesse for rasene. Det har vært en liten nedgang i antall omsatte hester av rasene fjordhest og kaldblodstraver fra 2013 til 2018 (Figur 11), mens det har vært en økning av omsatte dølahester og nordlandshest/lyngshester i perioden. Det omsettes flere hester per år enn antall fødte føll av alle

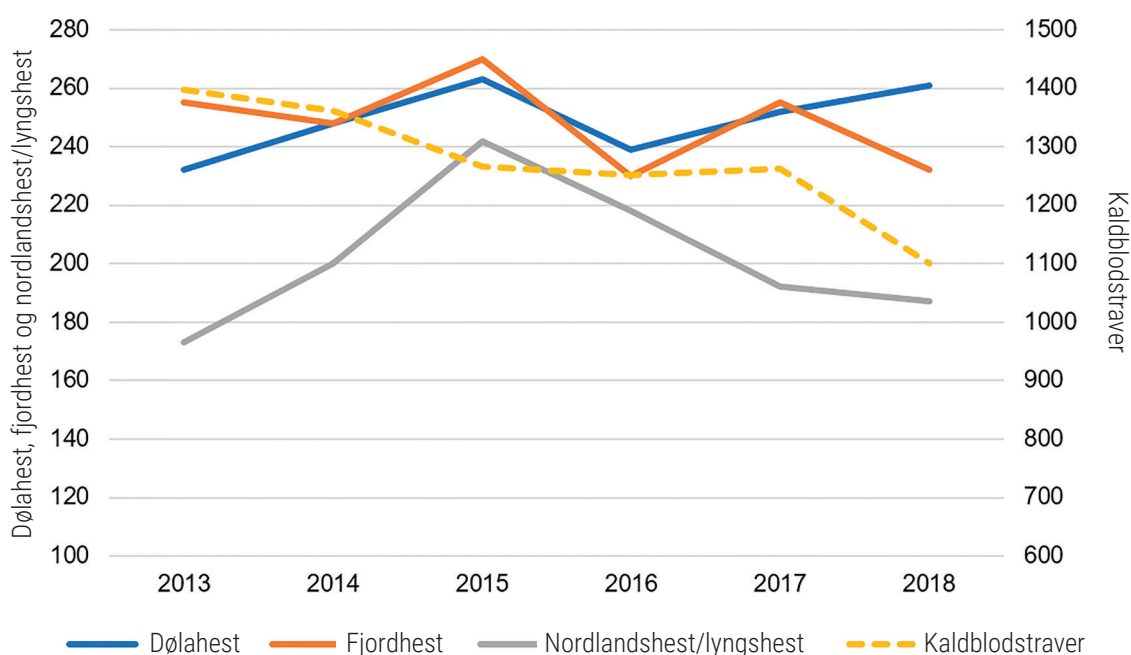
raser, noe som betyr at det er en plass for de nasjonale hesterasene i markedet, og at potensialet for å få omsetning hvis antall fødte føll øker bør være tilstede.

Tabell 10. Antall kastreringer og avlivninger innrapportert i 2018. Kilde: Norsk Hestesenter/Det Norske Travelskap.

Rase	Antall kastrerte hingster	Antall avlivede alle kjønn
Dølahest	67	79
Fjordhest	50	139
Nordlandshest/lyngshest	54	51
Kaldblodstraver	166	680

Figur 11. Omsetning av dølahest, fjordhest, nordlandshest/lyngshest og kaldblodstraver de siste seks årene. Merk at de tre førstnevnte relaterer til y-aksen til venstre, mens kaldblodstraveren relaterer til y-aksen til høyre.

Kilde: Norsk Hestesenter/Det Norske Travelskap.



PROSJEKTER INNEN AVL OG UTDANNING

Norsk Hestesenter finansierer, helt eller delvis, en rekke prosjekter i regi av de enkelte raselagene. Under er en kort beskrivelse av de viktigste prosjektene og tiltakene i 2018. En oversikt over finansiering av disse finnes i Tabell 11.

HOPPEPROSJEKT

Hoppeprosjektet¹⁶ er et prosjekt ledet av Landslaget for dølahest, Norges Fjordhestlag og Landslaget for nordlandshest/lyngshest. Prosjektet retter seg mot eiere av hopper som har en særdeles interessant stamme med tanke på bevaring av genetisk variasjon i rasene. Utgangspunktet for prosjektet var at det var behov for å identifisere og bedekke eldre hopper slik at deres genetikk ikke gikk tapt. Prosjektet startet i 2017 og er nå inne i sitt tredje år. Hopper som kan være aktuelle blir plukket ut enten gjennom at hoppeiere tar kontakt og melder interesse for prosjektet, eller ved at hopper med lite slektskap til øvrig populasjon identifiseres og hoppe-eiere kontaktes. Hopper som plukkes ut til prosjektet bedekkes deretter med hingster som er valgt ut med tanke på eksteriør- og bruksegenskaper som passer hoppen. Hingster med fordelaktig slektskap til hoppen foretrekkes.



FOKUS UNGHEST

Prosjektet Fokus Unghest¹⁷ ble igangsatt i 2008 og er et samarbeid mellom de tre raseorganisasjonene for fjordhest, dølahest og nordlandshest/lyngshest. Tiltaket tilbyr tilskudd til lokallag mot at de arrangerer ulike moduler av en kursserie utviklet av Fokus Unghest. Målet er å øke andelen trent hest, heve kompetansen hos hesteeierne og stimulere til økt aktivitet med hest av nasjonal rase på lokalt plan. Det er også et mål, gjennom modulenes oppbygging, at hestene skal trenes mot utstilling, slik at andelen hest vist på utstilling øker. Tiltaket har vist seg å være en suksess ved at omlag 500 hester går gjennom en eller flere moduler i systemet årlig. Fokus Unghest er nå over i driftsfase og sekretariat var i 2018 lokalisert til Norsk Fjordhestsenter.

PROSJEKT KVALITETSHEST

Prosjekt Kvalitetshest¹⁸ er et prosjekt i regi av de tre raseorganisasjonene for fjordhest, dølahest og nordlandshest/lyngshest som ble igangsatt gjennom et forprosjekt på Norsk Fjordhestsenter høsten 2017. Hensikten er å etablere et fast opplegg for utdanning av unge hester for salg ved alle tre sentrene slik at rasene kan tilby godt utdannede hester til markedet.

TIL START

Til start¹⁹ er et prosjekt som ble startet av Det Norske Travselskap i 2011 og har som hensikt å få flere travhester til start i totalisatorløp, og flere ponnitravere. Om lag 60% av hestene som har deltatt på «Til start» er kaldblodstravere, og startprosent for 2015-årgangen som har vært gjennom systemet er på 53% for alle raser som har deltatt. Av ponnier i årgangen er det i hovedsak nordlandshest/lyngshest som har deltatt i prosjektet.

16. <https://nhest.rikstoto.no/Nyheter/2018/Mars/Hoppeprosjekt-2018/>

17. <https://unghest.no/>

18. <http://fjordhest.net/blogg/category/prosjekt-kvalitetshest/>

19. <http://www.travsport.no/Sport/TIL-START1/>

FINANSIERING FRA NORSK HESTESENTER

Norsk Hestesenter finansierer flere avlstiltak og andre prosjekter i de enkelte raselagene, denne finansieringen utbetales over såkalte avls- og prosjektmidler. I 2018 ble totalt utbetalt kr 1 230 000 kroner fra NHS til arbeid for og med de fire nasjonale hesterasene. I tillegg satte NHS av kr 110 000 til datautvikling, beregning av innavlsgrad på nett og registrering av genetiske lidelser i database.

Støtte til de enkelte oppdretterne

Norsk Hestesenter bidrar økonomisk direkte til den enkelte oppdretter av de nasjonale rasene gjennom å subsidiere registrering og passutstedelse til føll av de tre rasene de fører stambok for. Det er forskriftsfestet hvor høy maks. sats man kan ha for utstedelse av hestepass. Denne var i 2018 satt til kr 1 505,-. Ved utstedelse av pass til føll av de nasjonale rasene må eier betale kr 1 100,-. Dette utgjorde en subsidiering på i overkant av kr 150 000 i 2018. NHS har satt i gang en treårig kampanje for å øke rekruttering av avlsdyr i rasene ved å tilby registrering av avkom etter hopper bedekt som treåringer til kr 500 per passutstedelse til føll. Kampanjen gjelder fra og med be- dekningssesongen 2018, og total subsidieringskostnad vil avhenge av hvor mange treåringer som bedekkes i løpet av prosjektperioden.



Tabell 11. Utbetalte midler til avlsorganisasjonene for de nasjonale hesterasene fra NHS i 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Prosjekt/tiltak	Område	Beløp i kr
Hoppeprosjekt	Bevaring av genetisk variasjon	160 000,-
Skeid	Aktivitet og bruk	35 000,-
Genbank	Bevaring av genetisk variasjon	30 000,-
Kvalitetshest	Utdanning	150 000,-
Til start (DNT)	Utdanning, aktivitet og bruk	150 000,-
Rasespesifikke avlstiltak og prosjekter		
Dølahest	Ulike avlstiltak (+ dobbelt pott i hoppeprosjektet)	159 000,-
Fjordhest	Ulike avlstiltak	198 000,-
Nordlandshest/lyngshest	Ulike avlstiltak (+blodbankprosjekt og testing for sølvgen)	198 000,-
Prosjektmidler totalt til nasjonale hesteraser		1 080 000,-
+Fokus Unghest finansiert via Hestehjelpskassa		150 000,-
Total bevilget gjennom NHS til de nasjonale hesterasene		1 230 000,-

FORSKNING OG RAPPORTER

Forskning på de nasjonale rasene er viktig da det kan identifisere potensielle utfordringer som rasene må sette fokus på, eller det kan gi økt kunnskap om rasene. Følgende vitenskapelige artikler, gradsoppgaver eller konferanseinnlegg er publisert om de nasjonale rasene i 2018, samtlige ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

- Clustering the relationship matrix as a supportive tool to maintain genetic diversity in the Scandinavian cold-blooded trotter. Acta agriculturae Scandinavica. Section A, Animal science 2018 s. NMBU, Olsen, Hanne Fjerdingby; Klemetsdal, Gunnar
- Utilizing shared segments for build-up genomic relationship between the Norwegian and the Swedish Fjord Horse. Tenhunen, Saija Riitta. <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2570640>
- A temperament test developed for the Norwegian horse breeds. 69th Annual Meeting of the European Federation of Animal Science (EAAP). Olsen, Hanne Fjerdingby; Klemetsdal, Gunnar.

VEDLEGG 1

Tabell 12. Dølahest, hingster brukt sesongen 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Navn	Født	Avkom	Bedekt 2018	Far	Morfar
Eirik [v]	2014	-	1	Randtind ²	Jonsvarten
Elstad Jokern	2010	23	1	Gullstein ²	Skrimsblesen
Elstad Rusken	2014	-	2	Spjotums Rusken ²	Snertegutt
Espeset Blåen	2011	13	6	Myklar ²	Hallingblåen
Faun	2003	46	1	Jahn Svarten	Heirums Blåtind
Geilostølens Viktor	2006	34	1	Vollaug Sølve ³	Borgvind
Gjerde Blæsen	2006	53	3	Sogna Blæsen ²	Bronson
Haugstad Stjernen	2006	9	2	Dalasvarten	Vigvind
Heirums Borken	2009	37	5	Borktind	Borg Svarten
Heirums Nils	2000	54	1	Ellabron	Borg Svarten
Høgheims Rauen	2011	9	8	Vetle Rauen	Vollaug Vind
Jensagardens Lykting	2013	-	2	Skjåk Balder ²	Randsvarten
Kristian Svart	2010	27	10	Skrims Christian Kvart	Tangvar
Krogsrud Forstmann	2010	4	15	Vollaug Sølve ³	Borktind
Lundeprinsen	2014	-	2	Randtind ²	Morkasjur
Lundes Storm	2012	-	3	Nybakk Frøyar	Dalasvarten
Midtgards Svarten	2015	-	7	Elstad Blesen ²	Bonus
Moprins	2009	36	1	Ramsvik Prins	Villmarkens Vårvind
Morka Bron	2015	-	20	Fjellstad Bron	Moklomen
Nybakk Frøyar	2007	28	5	Jonsvarten	Vårdølen
Rudsar	2014	-	3	Skjåk Balder ²	Vollaug Sølve
Sellands Even	2015	-	2	Ullins Stjerneblesen	Smedsmo Knekten
Skogstadbron	2003	27	3	Sogna Blæsen ²	Skogly Prins
Skraarudknekten	2015	-	6	Elstad Jokern	Skogs Titan
Skraaruds Eldølen	2011	15	5	Gullstein ²	Teigmoblesen
Skrims Eirik	2014	3	20	Spjotums Rusken ²	Skarprins
Smedsmo Mynt ²	2009	34	6	Myklar ²	Syljesethrauen
Spjotums Rusken ²	2010	11	2	Myklaren ²	Feforsvarten
Stensliguten	2014	6	2	Odlo Prins	Jonsvarten
Stjerne Gut	2015	-	4	Gjerde Blæsen	Liagutten
Svangstu Fardølen	2015	-	19	Vårdølen ²	Øverlandtind
Sælid Trym	2010	15	6	Vollaug Sølve ³	Bjontind
Tresa Svarten	2015	-	8	Elstad Blesen ²	Morkasjur
Tresa Vårvind	2014	9	4	Smedsmo Mynt ²	Morkasjur
Tylldølen	1999	37	5	Vårdølen ²	Snøvabrunen
Ullins Stjerneblesen [d]	2010	29	1	Myklaren ²	Forsetblesen
Uppheims Prinsen	2000	40	1	Skarprins	Furu Knekten
Vivelstad Svarten	2013	21	16	Eldkar	Sogna Blæsen
Vollaug Sølve ³	2001	113	4	Istadli Gutten	Syljesethrauen
Vår Prins	2015	-	6	Smedsmo Mynt ²	Morkasjur
Øverlandtind	2003	28	1	Tangvar	Sandnes Borken
Åsen Balder	2013	3	17	Moklomen	Randsvarten

[d] = hingsten er død, [v] = hingsten er kastret, navn^{tal} = antall sønner brukt i 2018

Tabell 13. Fjordhest, hingster brukt sesongen 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Hingst	Født	Avkom	Bedekt 2018	Far	Morfar
Alme Baronen	2012	18	7	Fjelltor	Ljosprins
Birkelid Nimo	2014	10	7	Ninjar ²	Helgfin
Birkelid Tullen	2014	9	10	Kornvin Freidig ²	Torsetblakken
Bjørkely Prinsen	2015	-	3	Lauvprinsen	Benten
Caron vom Eekbarg	2012	-	17	Carlsson vom Eekbarg	Jokum
Dalargutt ²	1997	106	2	Dalar	Håkar
Eikåsen Gullfaks	2001	67	2	Torleiv	Bjørktind
Elvar ³	2003	32	1	Rånnar	Aarnesblakken
Fjelltor	2007	51	9	Torsetblakken	Dragmann
Fjelltuvas Søljar	2015	-	1	Kamillas Tord	Fjelltor
Gorm Vårby [v]	2013	-	6	Optimist Halsnæs	Orion Halsnæs
Gråggi	2004	41	5	Brage	Lykkegråen
Heggnes Balder	2014	17	44	Fløgstad Odin ²	Sveiar
Herlig	2014	7	15	Kornvin Freidig ²	Ljosprins
Herman	1996	95	1	Sæthersblakken	Haugull
Hildmann	1993	72	1	Lunbrigg	Fjellfaun
Hodne Lunar	2014	2	2	Augustus Solberg	Fjellidar
Høgset Supermann	2015	-	8	Sofin	Hildmann
Højgaards Nicko	2013	5	23	Fløgstad Odin ²	Ørjar
Kornvin Freidig ²	2008	18	1	Frederik Skovå ²	Torleiv
Kuling	2006	32	6	Dalargutt ²	Viljar Brim
Lauvprinsen	2011	28	5	Perakrossen	Rams Lindemann
Leirdals Odin	2002	94	7	Smedsmo Gråen	Rådar
Lille Ulrik	2011	12	2	Elvar ³	Nyvolls Trigger
Lunner Gråen ²	1999	115	4	Sander	Reiulf
Lunner Per	2003	27	5	Lunner Gråen ²	Eikmann
Major	2011	23	1	Elvar ³	Haukmann
Myras Viking	2008	10	5	Rossmann	Rådar
Nansen	2015	-	12	Kneist	Leirdals Odin
Nordbustad Frikk	2013	-	2	Ninjar ²	Haukmann
Nytuns Heiden	2007	14	1	Solli Gråen	Smedsmo Gråen
Nyvolls Trigger [d]	1993	53	3	Drago	Søllvard
Roslands Dalar	2015	-	12	Dalargutt ²	Frederik Skovå
Rudsmo Robin	2009	16	2	Elvar ³	Lukas
Røeds Nupar	2015	-	3	Severin ²	Heros
Severin ²	2010	29	4	Uno	Fjølstaen
Skraaruds Gråtass	2003	36	6	Lunner Gråen ²	Lynghems Grane
Sofin	2002	21	1	Knallfin	Rams Lindemann
Søljo	2009	24	4	Ask	Fløgstad Lenar
Sølrei	2012	3	6	Reimar	Fløgstad Lenar
Toregardens Caizer	2015	-	23	Severin ²	Svoras Isak
Veslefrikk Roman	2007	15	1	Frederik Skovå ²	Haugjo

[d] = hingsten er død, [v] = hingsten er kastrert, navn^{tal} = antall sønner brukt i 2018

Tabell 14. Nordlandshest/lyngshest, hingster brukt sesongen 2018. Kilde: Norsk Hestesenter

Hingst	Født	Avkom	Bedekt 2018	Far	Morfar
Bifrost	2010	14	3	Skimt	Stjernelyngen
Bjørkefrost	2006	42	3	Icora Frost	Bastian
Bjørkevolds Trym ²	2007	16	5	Orion	Stjerne Pål
Bjørklunds Fokus	2015	-	2	Holands Rodeo ²	Ruskens Solve
Boysens Audun	2012	6	3	Nero ²	Viktor
Bruvolds Brunar	2012	4	2	Bjørke Brage	Søberg Prinsen
Dyrvedals Trym	2008	9	1	Bastian	Burus
Eigerøy Fyrgutten	2004	11	2	Siljegutten	Reisa Rauen
Elverhøys Vamp	2008	10	1	Søberg Prinsen	Frøyvåk
Fjellyng	2014	2	3	Holands Rodeo ²	Markapringen
Forbrigds Delta	2015	-	5	Icora Giron ²	Sjarm
Forbrigds Tyr	2011	16	4	Forbrigds Storm	Thingstad Gorm
Harbos Frøy	2014	1	1	Bjørkevolds Trym ²	Randulf
Haugar Roran	2012	2	18	Sjåvolls Lille Trille	Forbrigds Lotus
Holands Elite	2013	-	1	Bjørkefrost	Siljegutten
Holands Råkk	2011	9	1	Holands Oro	Frøyvåk
Icora Pilgrim [v]	2011	2	3	Icora Giron ²	Troll Svarten
Karlstad Sinus	2012	2	3	Poiken	Øfstaassvarten
Leander [v]	2009	9	1	Waltenberg Jard	Rasmus
Liens Voelpe	2014	1	7	Eigerøy Lyng Gutten	Solvangs Casanova
Lundvolls Rauden	2014	-	1	Trollvik Vakhar ²	Holands Fifa
Løvmyrs Villi	2014	6	4	Oksnes Ville ⁴	Skogans Grane
Neros Bragd	2012	3	6	Nero ²	Brage
Oksnes Klint	2013	4	4	Bjørkemåne ²	Oksnes Røder
Oldervik Arn [v]	2015	-	3	Bjørkemåne ²	Makk
Oldervik Sjarm [v]	2014	-	1	Sjarm Troll ²	Oldervik Far
Sidnei	2008	13	3	Sørgards Solar	Viktor
Sjåvolls Skin	2015	-	12	Skinfakse	Frøyvåk
Skarprins	2002	-	6	Steig Svarten	Karmann
Skogans Grane	2006	28	4	Silas	Stormo Rusken
Smegardens Storm	2015	-	2	Oksnes Ville ⁴	Skogans Origo
Solvoll Knekten	2013	11	4	Reisa Ålddagas	Bjørkgardsrauen
Svarvar Falk	2010	10	2	Oldervik Far ²	Eliasnes Sofus
Svarvar Fieger	2002	24	1	Hammern	Rasmus
Svarvar Flott	2014	3	3	Svarvar Taro ²	Valsborg Fjaler
Svarvar Peer [v]	2015	-	1	Svarvar Taro ²	Almandin
Svarvar Taro ²	2010	14	6	Oldervik Far ²	Rasmus
Svarvar Thor	2015	-	2	Sjarm Troll ²	Oldervik Far
Sørgards Torre	2015	-	2	Trollvik Vakhar ²	Sørgards Ørn
Trollvik Vakhar ²	2006	28	5	Oksnes Ville ⁴	Ritar
Vatnes Balder	2015	-	1	Elverhøys Vamp	Janua
Vest Loksen	2015	-	1	Bjørkevolds Trym ²	Skogans Grane
Vinegar	2015	-	3	Oksnes Ville ⁴	Høgmo Junior

[d] = hingsten er død, [v] = hingsten er kastret, navn^{tal} = antall sønner brukt i 2018

Tabell 15. Kaldblodstraver, hingster brukt sesongen 2018. Kilde: Norsk Hestesenter/Det Norske Travsekskap
[d] = hingsten er død, [v] = hingsten er kastret, navn^{full} = antall sønner brukt i 2018

Navn	Født	Avkom	Bedekt 2018	Far	Morfar
Alm Viktor ³	2001	355	8	Rigel Jo	Alm Svarten
Alsaker Piril	2007	4	1	Åkre Lurifax (SE)	Elding
Art Kjarvald	2007	-	1	Mørtvedt Jerkeld ⁴	Prins Vinter
B.B. Terje T.	2012	-	5	Moe Odin ¹⁰	Viljesterk
B.W.Modde	2009	15	2	Moe Odin ¹⁰	Järvsöfaks (SE)
Bokli Vind	2008	-	6	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Moe Odin
Bork Odin	2005	531	80	Moe Odin ¹⁰	Bork Rigel
Briskeby Philip	2003	127	1	Moe Odin ¹⁰	Rappfot
Briskeby Rauen	2008	21	10	Bokli Eld	Rappfot
Dotterud Teddy	2007	273	28	Alm Viktor ³	Kos Knekten
Fjord Jerven	2010	57	13	Åsajerven ²	Elding
Føyenland Kongen	2006	2	2	Lome Kongen ²	Hof Ener
Galileo	2012	49	39	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Lome Elden
H.G. Balder [d]	2001	354	2	Lome Elden ⁴	Ilmin
Haugs Gutten	2001	11	2	Lykke Gutten	Dublan
Hellin Faxen	2009	53	27	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Røder
Horgen Tore	2006	237	25	Spikeld ³	Auvin (SE)
Ingbest	2012	60	65	Dotterud Teddy	Elding
Jardar	2011	-	4	Nordli Svarten ²	Järvsöfaks (SE)
Jærsvø Ole	2007	1	2	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Åsrapp
Jærsvørappen	2011	2	6	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Elding
Kalle Växus	2011	-	1	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Elding
Kleppe Fanden	2012	27	41	Alm Viktor ³	Elding
Kleppe Slauren	2009	-	1	Sundbo Kravall (SE)	Elding
Lesja Kongen	2010	-	2	Lome Kongen ²	Lykke Gutten
Lex Lodney	2008	3	4	Millex	Spikeld
Lome Brage	2007	74	3	H.G. Balder	Gullbrun
Lome Elden ⁴	1995	825	23	Elding ⁵	Pilmin
Lome Kongen ²	2000	264	2	Spikeld ³	Pilmin
Mjølner Herkules	2012	14	7	Horgen Tore	Mjølner Troll
Mjølner Komet	2008	3	4	Mørtvedt Jerkeld ⁴	Mjølner Troll
Moe Argr	2000	2	2	Elding ⁵	Lyngsvarten
Moe Odin ¹⁰	1997	1127	80	Elding ⁵	Lyngsvarten
Myr Faksen	2009	36	9	Åsajerven ²	Elding
Mørtvedt Jerkeld ⁴	2001	452	13	Lome Elden ⁴	Jerker
Nordlirappen	2007	9	2	Nordli Svarten ²	Elding
Norheim Jærv	2008	-	5	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Elding
Norheim Sønn	2009	68	1	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Elding
Nyland	2010	4	3	Feseth Lynet	Spikeld
Odd Herakles	2010	17	79	Moe Odin ¹⁰	Alm Svarten
Odins Kjempe	2003	31	9	Moe Odin ¹⁰	Dublan
Pave Faks	2011	-	2	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Elding
Prins Juventus	1997	112	12	Viljesterk	Brage
Remelden	2005	2	3	Lome Elden ⁴	Finstad Lars
Rokne Eld	2004	1	2	Lome Elden ⁴	Haakesjur
Sjefen	1996	225	8	Elding ⁵	Toddy
Skibber	2003	56	3	Moe Odin ¹⁰	Tori Stjernen
Smedheim Solan	2011	107	5	Bork Odin ¹⁰	Bokli Balder
Solør Stegg	2007	4	1	Alm Viktor ³	Elding
Spikeld ³ [d]	1993	700	8	Elding ⁵	Eldon
Stiv Kuling	2006	65	3	Moe Odin ¹⁰	Finstad Lars
Storm Odd	2008	2	1	Storm Jo	Elding
Særpefantan	2005	43	17	Moe Odin ¹⁰	Alm Rigel
Tekno Odin ²	2008	179	16	Moe Odin ¹⁰	Spang Best
Tomeld Ø.K.	2011	17	8	Mørtvedt Jerkeld ⁴	Storelan
Tuxi Titan	2004	17	4	Spikeld ³	Troll Jahn
Vill Solen	2013	-	21	Tekno Odin ²	Alm Viktor
Voje Faks	2003	161	6	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Lykkebron
Wik Stjernen	2007	83	23	Mørtvedt Jerkeld ⁴	Røder
Will Prinsen	2013	-	53	Tekno Odin ²	Braute
Åsajerven ²	2002	610	69	Järvsöfaks ¹¹ (SE)	Atom Vinter

